

BEVINDINGEN EN LESSEN
NA RUIM VIJF JAAR KLIEDERKERK

Kliederkerk:

creatief kerk-zijn met
alle leeftijden

Protestantse
Kerk

Inhoudsopgave

Kliederkerk geeft hoop aan kerken	3
Vijf jaar kliederkerk	4
WAT IS KLIEDERKERK?	4
MESSY CHURCH	4
<i>Verhaal</i>	
'Als je in de kerk jezelf niet kunt zijn, waar dan wel'	7
Stand van zaken	9
→ Resultaten onderzoek	9
→ Kliederkerk als kerkgemeenschap	10
→ Band met de landelijke organisatie en andere kliederkerken	10
CONCLUSIE	11
<i>Verhaal</i>	
Op zondag naar school	12
Toekomst van Kliederkerk - visie en plannen	14
TENSLOTTE	16
Colofon	16

Kliederkerk geeft hoop aan kerken

Kliederkerk is inmiddels een begrip als het gaat om nieuwe vormen van kerk-zijn. Ruim vijf jaar na de lancering is het tijd om de balans op te maken en vooruit te kijken. Op meer dan 150 plekken, binnen en buiten de Protestantse Kerk, wordt er inmiddels regelmatig gekliederd. Meer dan de helft van de deelnemers was nog niet betrokken bij de kerk, vertellen de mensen die kliederkerken organiseren. Gemeenten organiseren een kliederkerk waarbij gezinnen die niet (regelmatig) in de kerk komen elkaar ontmoeten rond bijbelverhalen. Ook zijn er een aantal pioniersplekken rond een kliederkerk ontstaan: nieuwe geloofsgemeenschappen waar jonge en oudere mensen samen op creatieve wijze het geloof ontdekken. Het aantal kliederkerken dat zich aanmeldt groeit nog maandelijks.

De naam en het concept kliederkerk roepen reacties op. Enthousiasme - wat geweldig om te zien dat gezinnen zich weer thuisvoelen in onze kerk. Maar ook zorgen en vragen - past kliederen wel bij kerk? Kan kliederkerk echt volwaardig kerk zijn? In dit rapport vind je de uitkomsten van een onderzoek onder alle kliederkerkteams, een paar voorbeelden van wat kliederkerk betekent in het leven van mensen. Ook kijken we vooruit naar de toekomst, naar wat nodig is om onze doelen te halen: zorgen dat kliederkerken plaatsen zijn waar jonge en oudere mensen leren om in het voetspoor van Jezus te gaan.

Het is de ervaring van mensen in allerlei (kerkelijke) contexten: kliederkerk bruist! De Geest waait als teams nadenken over bijbelverhalen, als we zien en horen hoe al die gezinnen creatief aan de slag zijn en tijdens het ontroerende moment dat kinderen al dansend onder een kleurrijk parachutedoek de zegen meekrijgen van hun ouders. Zoals een vrouw tijdens een workshop het verwoordde uit eigen ervaring: "Kliederkerk geeft hoop voor de kerk." Hoop en vertrouwen dat de bijbelverhalen ook anno nu levens raken, dat er nieuwe gemeenschappen kunnen ontstaan en mensen in de voetsporen van Jezus willen gaan.

In dit rapport delen we graag de bevindingen na vijf jaar kliederkerk en de lessen waarmee we de toekomst in gaan.

Nelleke Plomp
projectleider kliederkerk

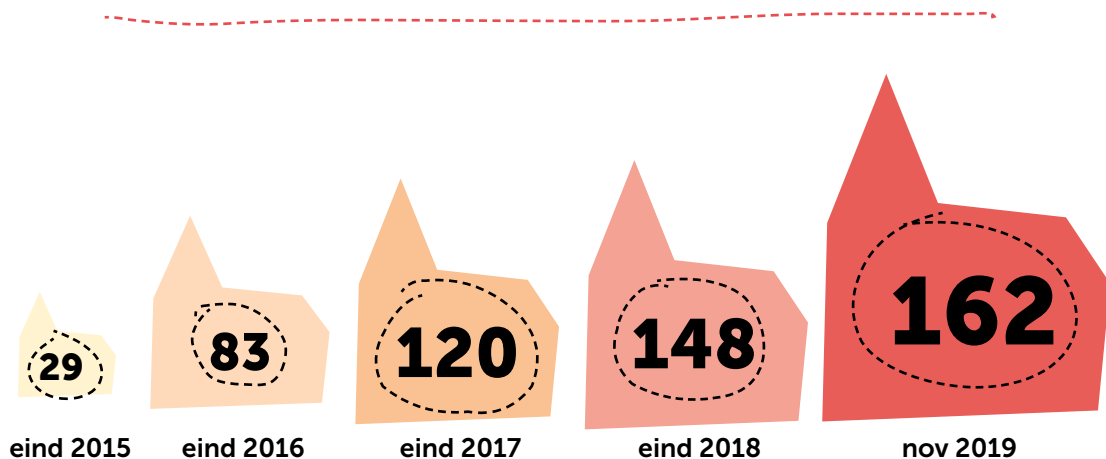
Vijf jaar kliederkerk

Geheel in kliederkerkstijl werd op het Missionair Festival in november 2014 kliederkerk gelanceerd. Met kinderen en volwassenen én natuurlijk met verf en levensgroot schilderdoek. Een aantal jaar daarvoor was JOP Jeugdwerker Martine Versteeg in Engeland enthousiast geworden door Messy Church (zie kader). Zij begon in haar gemeente in Amstelveen met een Nederlandse versie: kliederkerk. Haar enthousiaste verhalen zorgden binnen de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk voor het besef: kliederkerk zou voor veel meer gemeenten een goede manier zijn om mensen van verschillende generaties met elkaar en de bijbel in aanraking te brengen.

Zo begon het avontuur van kliederkerk. De Protestantse Kerk in Nederland stelde mensen en geld beschikbaar om plaatselijke initiatiefnemers te inspireren en te ondersteunen bij het opstarten en versterken van hun eigen kliederkerk. Met dit beetje hulp groeide de impact van kliederkerk al snel.

Het aantal kliederkerken groeit sinds de oprichting flink. Elke maand melden zich nieuwe kliederkerken aan.

AANTAL KLIEDERKERKEN SINDE DE OPRICHTING

WAT IS KLIEDERKERK?

Kliederkerk is een missionaire vorm van kerk-zijn waarin jong en oud samen op een creatieve manier de betekenis van Bijbelverhalen ontdekken. Te midden van de chaos, het geklieder van het menselijk bestaan, wil God ons ontmoeten en vanuit het menselijk geklieder mogen wij in de voetsporen van Jezus gaan. Een kliederkerk duurt gemiddeld twee uur en bestaat uit drie delen: samen ontdekken, samen vieren en samen eten. Daarbij staan bijbelverhalen centraal, groeit er een gemeenschap, zijn veel rand- en buitenkerkelijken betrokken, is de aanpak creatief en is er veel aandacht voor gezinnen met kinderen.

Een kliederkerk biedt een open gemeenschap waar mensen die niet (meer) regelmatig in de kerk komen op laagdrempelige wijze bijbelverhalen en het christelijk geloof kunnen ontdekken. Omdat kliederkerk alledaagse -gezins-activiteiten verbindt met Bijbel en geloof, helpt dit mensen van alle leeftijden om geloof in het gewone bestaan een plek te geven.

Kliederkerken zijn er in verschillende soorten en maten. Bijvoorbeeld een aantal kerken op een dorp dat drie keer per jaar gezamenlijk een kliederkerk organiseert waar zestig gezinnen op afkomen. Maar ook pioniersplekken waar rond kliederkerk een heel nieuwe geloofsgemeenschap ontstaan is.

SAMEN eten

SAMEN ontdekken

SAMEN vieren

Messy Church

Kliederkerk is geïnspireerd door het Engelse *Messy Church*, een initiatief van de Bible Reading Fellowship. Kliederkerk maakt deel uit van een inmiddels wereldwijde 'messy family': van Sydney tot Los Angeles en van Kaapstad tot Stockholm zijn zo'n 4000 lokale Messy Churches te vinden. In januari 2017 werd een samenwerkingsovereenkomst ondertekend om de samenwerking met deze 'big sister' te waarborgen.

Zie voor meer informatie: www.messychurch.org.uk en www.churcharmy.org/playfullyserious

Verhaal

'Als je in de kerk **jezelf** niet kunt zijn, **waar dan wel**'

Moeder Inge ging met haar gezin naar een kliederkerk-viering in Deventer. Ze schreef een ontroerend verslag over hoe haar zoon hier zichzelf kan zijn. "Op school lachen de jongens me uit. Maar in de kerk kun je jezelf zijn!"

"Zal ik mijn mooie jurk aandoen?", vraagt J. Het is een vraag met haken en ogen. Ging ik vroeger naar de kerk, dan moest ik een jurk aan. Een nette, kriebelige jurk, waarin ik me anders dan anders voelde – niet helemaal mezelf. Voor de kerk moest je netjes zijn en stil zitten, anderhalf uur lang.

Wij gaan vanmiddag naar de Kliederkerk. Helemaal geen kerk waar je netjes voor moet zijn, en stilzitten hoeft ook niet. Misschien kunnen we onze kinderen beter een overall aan doen, want we weten niet wat staat te gebeuren, maar het woord kliederkerk belooft veel goeds...

Feestjurk

Onze kleine J. is zeven jaar oud. Hij is een meisje van binnen en een jongetje van buiten. Het liefst draagt hij een jurk of een rokje. Dan is hij het meest zichzelf. Maar ja, niet alle mensen begrijpen dat. En niet alle kinderen snappen dat. Volwassenen zeggen niets, maar kijken wel. Kinderen roepen nog wel eens iets, of stellen gewoon een vraag. "Hoe zit dat met jou?" Sommige kinderen lachen onze J. uit. Hij zegt: "Op school kan dat niet, dan lachen de jongens me uit. Maar in de kerk kun je jezelf zijn!"

Dat geeft de doorslag. Als je in de kerk jezelf niet kunt zijn, waar dan wel? Natuurlijk mag J. zijn mooiste jurk aan. Wij kennen de kerk waar nu voor het eerst de Kliederkerk georganiseerd wordt. En vorige week zongen we daar nog met de kinderen "...en weet je wat zo mooi is? Bij Jezus voel je je vrij, om helemaal jezelf te zijn..."

Dus we gaan met z'n vieren, zoals we zijn. Drie van ons in een gewoon kloffie, eentje in een feestjurk. Een schort in de tas, voor als het erg kliederig wordt en de mooie jurk anders vies wordt.

"Welkom! Welkom allemaal! Wat leuk dat je er bent!", klinkt het bij binnenkomst. Voor de kinderen is er wat te drinken, voor ons koffie of thee. In de zaal waar normaal de stoelen in rijen in het gelid staan, staan nu her en der tafels, beladen met knutselpullen. En vooraan is een plek met kussentjes, waar de kinderen lekker kunnen gaan zitten.

Samen scheppen

We gaan 'scheppen', een beetje zoals God de wereld, de mensen en de dieren schiep in zes dagen. Vanuit het niets een krokodil. Wij maken er ook eentje, vanuit een eierdoos, en nog twee doosjes. En met lichte ergernis over lijmflesjes waar niets uitkomt, en een kind die zijn schepping halverwege in de steek laat.

We maken een vis, met kaarsvet. Je ziet 'm niet, totdat je de tekening met verf besproeit. Een wonder!

Onze T. ziet iets anders, wat ook wel heel leuk is. Met je hele kleine kinderlijf languit op een stuk behang liggen, en je omtrek dan laten tekenen door je vader. En dan intekenen en kleuren. Met een vrolijke lach, want vrolijkheid hoort bij T. En dan kijken op de kaartjes die op de tafel klaar liggen. Op elk kaartje staat een mooie eigenschap. T. is lekker zelfverzekerd. Jazeker, hij is slim! En ook handig! En ook nog zelfstandig en grappig en enthousiast en positief... Met zijn tong uit zijn mond schrijft hij zorgvuldig alle mooie eigenschappen over op het papier.

Dat wil J. ook wel. Samen 'scheppen' we hem op het behangpapier. Met het in tekenen en inkleuren komt er een mooi meisje tevoorschijn, in een feestjurk, met armbandjes om de polsen en een kralenketting om haar nek. En met een roze feestjurk. We zoeken tussen de eigenschappen. Gevoelig, ja, dat is 'ie. Behulpzaam ook, en sociaal. Serieus ook wel. "Kijk, hier zie ik er een die echt bij jou past", zeg ik. 'Dapper' staat er op het kaartje. "Nee hoor, dat ben ik niet", zegt J. "Wel!", zegt ik. "Want je bent super dapper als je jezelf durft te zijn, zelfs als het dan zou kunnen gebeuren dat je uitgelachen wordt." Ja, dat is wel waar, dat vindt J. bij nader inzien ook wel. 'DAPPER' schrijf ik in grote blokletters op het papier.

Jezelf durven zijn

Als iedereen is uitgeknutseld – er zijn dieren en kinderen, vissen, zonnen en manen geschapen – gaan we luisteren naar een verhaal. Het gaat over jezelf durven zijn, jezelf goed en mooi en knap vinden, omdat je schepper jou goed en mooi en knap vindt.

Zie ik mijzelf zoals mijn schepper mij ziet, dan zouden alle kwetsende opmerkingen, alle oordelen, het uitlachen zomaar van me af kunnen glijden.

Dan nog even kijken naar wat de kinderen gemaakt hebben. J. mag zijn levensgrote afbeelding laten zien. "Er staat 'dapper'", zegt de leidster. "Dus jij bent dapper! Waarom eigenlijk?". J. is een beetje verlegen, maar zegt toch zacht "Omdat ik mijn binnenkant aan de buitenkant durf te laten zien."

"Dat is prachtig", vindt de leidster. "Dan ben je inderdaad heel dapper."

We gaan liedjes zingen, ook die ene, die de hele middag al in mijn hoofd rondzingt. "God kent jou, vanaf het begin, helemaal van buiten en van binnenin. Hij kent al je vreugde en al je verdriet, want Hij ziet de dingen die een ander niet ziet..."

Stand van zaken

Na bijna vier jaar kliederkerk was er behoefte aan meer helderheid over de stand van zaken bij kliederkerken. Via een kwantitatief onderzoek bevroegen we alle ingeschreven kliederkerken. Hoeveel kliederkerken bestaan nog? Werkt het concept als missionaire vorm? Waar hebben kliederkerken behoefte aan? Vanuit de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk werd een vragenlijst opgesteld. Hiervoor wordt geput uit de ervaring van *Messy Church* op dit gebied: een vragenlijst uit Engeland is als leidraad en benchmark gebruikt. In juni 2018 kregen alle 122 aangesloten teams de online vragenlijst toegestuurd. In de loop van ruim twee maanden beantwoordden 71 van hen online of telefonisch deze vragenlijst.

→ Resultaten onderzoek

Een lokale kliederkerk komt volgens de respondenten - mensen die een kliederkerk organiseren - gemiddeld zes keer per jaar bij elkaar. Op elke bijeenkomst zijn gemiddeld een kleine 35 personen, volwassenen en kinderen. Dat betekent dat er in alle de ongeveer honderd kliederkerken die actief zijn in totaal 20.000 ontmoetingen plaatsvinden. Ruim de helft van de deelnemers (56%) bezoekt geen andere activiteit van de organiserende moedergemeente. De teamleden geven in de vragenlijst aan dat gemiddeld ruim een derde van de deelnemers niet gelovig is. Ook één op de vijf van de teamleden is verder niet betrokken bij de gemeente.

De deelnemers aan kliederkerk bestaan voor het overgrote deel uit kinderen jonger dan twaalf jaar en hun ouders. Op een aantal plaatsen komen ook grootouders met kleinkinderen. Het aantal tieners tussen de 12 en 18 jaar en adolescenten is klein. Als aan teamleden gevraagd wordt naar de belangrijkste waarden van kliederkerk, noemen ze spontaan de woorden *samen*, *vieren* en *ontmoeting*. Als ze aangeven welke bestaande kernwaarden van kliederkerk zij het meest herkennen in hun kliederkerk, dan noemen ze *gastvrijheid* als eerste, op de voet gevolgd door *creativiteit* en *bijbelverhalen centraal*. Veel kliederkerken vinden het lastig om zich aan de context van hun doelgroep aan te passen en te zorgen dat de bijeenkomsten echt voor mensen van alle leeftijden aantrekkelijk zijn. Ook het naar buiten gericht zijn, benoemen ze als een kernwaarde die niet vanzelf gaat. Met name tieners vormen een doelgroep die lastig te bereiken en vast te houden is.

→ Kliederkerk als geloofsgemeenschap

Bijna een kwart van de teams noemt hun kliederkerk een nieuwe geloofsgemeenschap. Deze is in de meeste gevallen verbonden aan de moedergemeente, het overgrote deel ervaart steun en betrokkenheid van de moedergemeente. Driekwart van de teams ziet hun kliederkerk niet uitgroeien tot nieuwe kerkgemeenschap, zij blijven volop onderdeel van een bestaande kerkgemeenschap. Van alle kliederkerken zijn veruit de meeste kliederkerken vanuit een protestantse gemeente gestart (80%). Ook zijn er vanuit het Leger des Heils en doopsgezinde gemeenten kliederkerken gestart én zijn er een aantal oecumensiche samenwerkingsverbanden.

→ Band met de landelijke organisatie en andere kliederkerken

Bijna 85 procent van de teams gebruikt kliederkerk-hulpmiddelen die de Protestantse Kerk biedt. Denk hierbij aan kant-en-klare-programma's, toerustingsbijeenkomsten en blogs met tips en goede voorbeelden. Door ruim 60% wordt de organisatie met een acht of hoger gewaardeerd. Slechts 30% van de teams heeft contact met andere kliederkerkteams, bijvoorbeeld om programma's uit te wisselen of bij elkaar te kijken.

Tenslotte werd aan de teams gevraagd hoe enthousiast ze zijn over kliederkerk als concept en waar ze teleurgesteld over zijn. Zou je kliederkerk aan andere mensen promoten? Bijna 85% zegt daar volmondig 'ja' op. Ook gaven ze aan wat ze lastig vonden. Teams noemen concurrentie van de bestaande kerk en de moeite om tieners en mensen zonder kinderen te betrekken teleurstellend. Ook de intense voorbereiding en het constante zoeken naar balans tussen bijbelgetrouw zijn én aansprekend zijn vallen zwaar voor een aantal teams. Daar staat naast dat een groeiende gemeenschap, contact met mensen van buiten de kerk, de creatieve energie die loskomt en het enthousiasme van jong en oud genoemd wordt als punten om trots op te zijn.

CONCLUSIE

'Kliederkerk geeft de kerk weer hoop.' Zo benoemde een oudere vrouw tijdens een workshop het effect van het starten van een kliederkerk in haar gemeente. Met niet al te veel support vanuit een landelijke organisatie heeft kliederkerk zich ontwikkeld als een van de snelstgroeiende en de meest succesvolle missionaire concepten van de Protestantse Kerk. Terwijl inmiddels nog maar zo'n 8% van de belijdende kerkleden van de Protestantse Kerk 40 jaar of jonger is¹, valt meer dan tweederde van de deelnemers aan kliederkerk in deze categorie. Naast nieuwe of vernieuwde contacten met mensen van buiten de kerk, levert een kliederkerk ook in de bestaande gemeenten vaak nieuwe energie op. Het enthousiasme waarmee teams bezig zijn om bijbelverhalen te vertalen naar een kernachtige boodschap en creatieve activiteiten voor jong en oud, levert een nieuw elan op.

We signaleren twee punten van zorg. Allereerst dat het organiseren veel energie kost. De vraag is of teams dit langere tijd kunnen volhouden. Ten tweede is er zorg om het verlangen naar duurzame gemeenschappen in combinatie met een gemiddelde van zes vieringen per jaar. De vraag is of dit genoeg is om een hechte community te creëren waar jong en oud met elkaar op ontdekkingsstocht blijft gaan, in het voetspoor van Jezus.

¹ Bron: statistische jaarbrief 2017 <https://www.protestantsekerk.nl/data/import/cb2cfc1245f8b6a07091a0975e47520e.pdf>

Verhaal

Op zondag naar school

KLIEDERKERK IN EERBEEK

Al vroeg gaan zo'n tien leerkrachten en vrijwilligers van de Christelijke basisschool 'De Triangel' op zondagmorgen naar school. In diverse lokalen worden knutselmaterialen klaargezet. Een klaslokaal wordt omgetoverd tot een ruimte voor de viering. Voor veel leerlingen en ouders is de school bekend en na binnenkomst zoeken ze een knutselplekje op.

Marti Koster: *'De week is vol en druk en ouders vinden het heerlijk om op zondag niet gescheiden te zijn van hun kinderen. Zondag is een familieochtend en bij de Kliederkerk is het doel dat ze samen bezig zijn met knutselen rondom een Bijbelverhaal.'*

God van alle mensen

Na een half uur knutselen, druppelen (groot)ouders, ooms en tantes binnen in het lokaal van de viering. De (groot)ouders omringen de kinderen, veelal in de leeftijd van groep 1-4. De Kliederkerkkaars wordt aangestoken met de woorden: 'God is erbij'. Er wordt gebeden voor de jarige Lucas, cavia's en de zieke mensen.

In de schatkist zit een boot van Playmobile. De kinderen hangen aan de lippen van Marti Koster als ze horen dat Jezus slaapt, terwijl de storm losbarst. 'Elke storm gaat weer een keer over, als je maar blijft vertrouwen.' Kinderen zingen enthousiast: 'God van alle mensen.'

Dieuwke Bouwhuis: *'Ik ben wezen kijken bij een doopdienst in de Kruiskerk, maar ik vond dat stijfjes. Ik help altijd bij de Kliederkerk en ben toen in gesprek gegaan of Sofie daar gedoopt mocht worden. De betekenis van de doop verandert immers niet door een andere locatie.'*

'Nou is ze helemaal nat!'

De kinderen horen dat Sofie (4 maanden) wordt gedoopt. Maar wat is dopen? 'Met de doop zeggen we dat het kindje ook een kindje van God is.' Sofie wordt gedoopt in de naam van de Vader (dat is God), de Zoon (dat is Jezus) en de Heilige Geest (degene die ons bij elkaar heeft gebracht). God zegt: 'Ik houd van jou. Jij bent mijn kind. Wat fijn dat je er bent!' Een kind roept verschrikt uit: 'Nou is ze helemaal nat'. Er wordt gebeden, gezongen en een cadeau gegeven aan de doopouders. Daarna worden alle kinderen uitgenodigd hun handje in de schaal met water te leggen en op het hoofdje van Sofie te plaatsen en te zeggen: 'Sofie wat fijn dat jij er bent!'

De parachute

Het moment breekt aan om de viering af te sluiten met het ritueel waarbij ze onder een enorme parachute staan en de zegen meekrijgen. De Kliederkerk wordt afgesloten met: smikkelen & smullen.

Geloof onder de mensen brengen

Kinderen zijn de grote promotors van de Kliederkerk. Op de basisschool leren ze de liedjes en zij komen thuis met: 'Over drie weken is het Kliederkerk, gaan wij ook?' Davy te Bokkel (34) lid van de Kruiskerk raakte zo betrokken bij het pioniersteam van de Kliederkerk. Zo'n 60 % van de ouders is lid van de Kruiskerk, maar bezoekt nooit diensten. Op zondag zaten er in de kindernevendienst nog zo'n 2 tot 6 kinderen. Davey: 'Het motto van Marti Koster is als de kinderen niet naar de kerk komen, moet de kerk naar de kinderen.' Marti: De basisschool was enthousiast en ziet het als een manier om hun identiteit vorm te geven. Wat je moet loslaten is dat je de Kruiskerk weer vol wil krijgen. Met de Kliederkerk willen we de religieuze laag in kinderen en hun ouders (opnieuw) aanraken. En we hopen dat ze op tijden dat ze daar behoefte aan hebben, steun uit halen.'

Kruisbestuivingen

Er worden verbindingen gemaakt met de Kruiskerk. Zo wordt Kerst gevierd in de Kruiskerk en met Palmvasen worden de takken op de basisschool geknutseld. Iedereen wandelt naar het verzorgingshuis om daar de paasgroet te brengen. Het smulmoment valt dan samen met het koffiedrinken van de Kruiskerk. Dan schuiven er opeens 50 kinderen en 50 volwassenen extra aan tafel. En iedereen is blij en verrast!

Toekomst van kliederkerk

VISIE EN PLANNEN

Met de opgedane ervaringen van de afgelopen vijf jaar en de uitkomsten van het onderzoek werken we verder aan ons doel: mensen van alle leeftijden laten groeien in geloof, hoop en liefde, zodat zij in het voetspoor van Jezus gaan. Kliederkerk is een volwaardige vorm van kerk-zijn. Soms als onderdeel van een groter geheel, een activiteit van een kerkelijke gemeente. Soms als nieuwe kerkplek, bijvoorbeeld een pioniersplek. Daarom investeert de Protestantse Kerk de komende jaren meer mankracht en budget om de impact van lokale kliederkerken op drie punten te vergroten: méér geloofsontwikkeling, méér community en méér missionaire impact.

MÉÉR GELOOFS- ONTWIKKELING

Deelnemers **praten** vaker over God en Jezus, gebruiken de **Bijbel, zingen** en **bidden** en **kijken om** naar anderen.

Dit vanuit een ervaring dat God van hen houdt en dat je vanuit zijn **liefde** anderen liefhebt.

MÉÉR COMMUNITY

Meer deelnemers **bezoeken** regelmatig een kliederkerk regelmatig en doen ook **buiten de kliederkerk** dingen met elkaar.

Ze **ondersteunen** elkaar en **delen** kwetsbare zaken. Deze contacten zijn **intergeneratief**.

MÉÉR MISSIONAIRE IMPACT

Het grootste deel van de **deelnemers** aan kliederkerken is buiten- of randkerkelijk.

Elk jaar raken **nieuwe mensen** betrokken bij de kliederkerk. Deelnemers zijn enthousiast, nodigen anderen uit en delen **geloofservaringen** met anderen.

Om dit te bereiken, investeert de Protestantse Kerk de komende jaren in **kwaliteit**.

- trainen en begeleiden van (startende) kliederkerkteams
- gesprekken tussen kliederkerkteams en andere spelers in de kerk
- het ontwikkelen van inhoudelijke toerustingsthema's
- ontdekken en duiden wat de verbindende en missionaire kracht van kliederkerken is door • goed en doorlopend onderzoek en het ophalen en delen van verhalen uit kliederkerken.

Zo helpen we kliederkerken groeien als community's waar mensen leren in het voetspoor van Jezus te gaan.

Daarnaast wordt ingezet op **kwantiteit**: een flinke groei van het aantal kliederkerken. Het doel is dat elke Protestantse Gemeente weet dat een kliederkerk starten een optie voor hen is en dat er eind 2023 circa 300 kliederkerken zijn. Deze groei qua aantal kliederkerken willen we realiseren door o.a. het vaker delen van praktijkverhalen, publieksevents en door verkendagen in heel Nederland waar mensen kunnen kennismaken met kliederkerk.

Om de beoogde geloofsontwikkeling bij mensen te realiseren, zijn drie tot tien kliederkerkvieringen per jaar niet afdoende, zoals nu de praktijk is. Omdat het organiseren van een complete bijeenkomst een flinke investering is voor een team, willen we via de kliederkerken ook **bijdragen aan de geloofsontwikkeling bij gezinnen thuis**. Daarvoor realiseren we thuisproducten die gezinnen stimuleren tot het lezen van de Bijbel, tot bidden, zingen, praten over God en omzien naar de ander. Ook hier is communityvorming belangrijk: mensen wordt bijvoorbeeld gevraagd om foto's te delen met anderen uit hun kliederkerk-community van de opdrachten die worden gedaan met deze thuisproducten.

We focussen ons bij kliederkerk in eerste instantie op gezinnen met kinderen tussen de 0 en 12 jaar oud. Dit is de doelgroep die door het concept wordt aangesproken, zo leert onze ervaring. Waar mogelijk helpen we kliederkerken om ook tieners en adolescenten een plek in de gemeenschap te laten vinden en behouden, dit kan binnen kliederkerk zijn, maar ook in de bredere gemeenschap van kerk, bijvoorbeeld bij een bestaande jeugdclub of een nieuwe groep die vanuit kliederkerk ontstaat.

TENSLOTTE

Dat kliederkerk zoveel meer is dan een gezellige kinderclub, blijkt uit de talloze gesprekken, uit onderzoek en uit de verhalen en foto's op social media. Gemeenten die dankbaar laten weten dat ze weer contact hebben met gezinnen die naar de rand van de gemeenschap verdwenen waren, een vrouw en haar gezin die gedoopt worden in de 'moedergemeente' van haar kliederkerk en de kinderen die thuis met hun ouders het zegenlied nog eens zingen. *'Als team geeft het ons voldoening als we zien dat mensen het leuk vinden en tegelijk op ontdekking gaan naar de betekenis van God en de Bijbel in het dagelijks leven'*, vat een teamleider samen.

Wij kunnen niet anders concluderen dan dat de **Geest** ook werkt door **glitterlijm, figuurzagen** en **renspelletjes**. Door een zegen onder een **kleurrijke parachutedoek** en het eten van **pannenkoeken**. Vanuit en in het geklieder, de **chaos van het bestaan**, bindt God mensen van alle leeftijden samen, mogen ze Zijn **liefde en schoonheid** ontdekken en in **Jezus' voetspoor** gaan.

Zelf een kliederkerk starten?

Interesse in een kliederkerk in uw eigen gemeente? U kunt zich aanmelden via kliederkerk.nl. Daar vindt u de verschillende stappen om te starten met kliederkerk. Het begint met het downloaden van een handleiding deel 1. Hierin wordt uitgelegd wat kliederkerk is, wat de kernwaarden zijn en met welke aandachtspunten en vragen je rekening moet houden als je een kliederkerk wilt beginnen.

Als je concreet met kliederkerk wilt beginnen, dan kunt u zich aanmelden via het aanmeldformulier. U ontvangt dan een handig startpakket met o.a. handleiding deel 2 en een kliederkerkvlag. Ook komt de kliederkerk op de lijst met kliederkerken te staan en kom je als team in aanmerking voor trainings- en toerustingsbijeenkomsten.

Alle kliederkerken worden regelmatig op de hoogte gehouden van nieuws, goede verhalen en tips. Ook krijgen ze toegang tot trainings-, toerustings- en netwerkbijeenkomsten en tot extra materialen.

Meer weten? Kijk op kliederkerk.nl

MEER INFORMATIE

Wilt u meer weten over kliederkerk?

Op kliederkerk.nl vind je achtergronden, informatie en een lijst met alle locaties waar kliederkerken te vinden zijn.

Niet gevonden wat je zoekt?

Neem dan contact met ons op via kliederkerk@protestantsekerk.nl of (030) 880 1880.

Kliederkerk is een initiatief van de [Protestantse Kerk in Nederland](#) en heeft een samenwerkingsovereenkomst met [Messy Church](#)

Beeld Niek Stam

Ontwerp TinekeWerkt